

УДК 81'255.2:62 (45)

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-5-8>

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНА АДЕКВАТНІСТЬ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ

Гудманян Артур Грантович

доктор філологічних наук, професор,
проректор з навчальної роботи
Національного авіаційного університету
просп. Космонавта Комарова, 1, Київ, Україна

Сітко Алла Василівна

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології і перекладу
Національного авіаційного університету
просп. Космонавта Комарова, 1, Київ, Україна

Струк Ірина Василівна

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології і перекладу
Національного авіаційного університету
просп. Космонавта Комарова, 1, Київ, Україна

Статтю присвячено оцінці якості систем машинного перекладу (СМП) *Pragma 6* та *Google Translate* письмових текстів, оскільки проблема використання систем машинного перекладу досі залишається відкритою. Це пов'язано не лише з різними поглядами перекладознавців на це питання, але й з великою кількістю чинників та нюансів, що впливають на його вирішення. Визначено основні методи оцінки якості та запропоновано підхід до оцінки електронних перекладачів з урахуванням вагомості конкретної помилки та її впливу на загальну якість перекладу.

Досліджено ефективність застосування систем машинного перекладу для підвищення продуктивності перекладацької праці в межах англо-української мовної пари. Для цього ж мовного напрямку виконано аналіз помилок машинного перекладу, встановлено можливі причини їх виникнення та подекуди запропоновано шляхи їх усунення. За нинішнього рівня машинного перекладу без участі людини обійтися неможливо, оскільки для того щоб комп'ютер зміг перекласти текст, йому потрібна допомога як передредагувальника, так і постредагувальника, який виправляє помилки і недоліки в перекладеному машиною тексті. У статті зазначається, що сучасні системи машинного перекладу не в змозі досягти семантико-синтаксичної адекватності при перекладі текстів публіцистичного стилю. При перекладі програми-перекладачі почасти спотворюють зміст оригіналу і отриманий переклад не задовольняє у повній мірі вимогам реципієнта в отриманні релевантної інформації. Детальний аналіз помилок МП надає можливість з'ясувати хибні рішення розробників та запропонувати можливі шляхи їх усунення.

Оцінка якості перекладу за допомогою сучасних систем машинного перекладу, особливо його хиб та недоліків наразі залишається одним із актуальних питань сучасної теорії перекладу. У межах англо-українського напрямку перекладу якісніший переклад виконує система "Google Translate". Найгіршим етапом роботи обох систем є автоматичний аналіз. Найбільша кількість помилок припадає на лексичний і контекстуальний рівні.

Ключові слова: машинний переклад, оцінка, система машинного перекладу, словник користувача, якість.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Характерними тенденціями розвитку сучасного суспільства є посилення процесів глобалізації та інформатизації, що призводять до збільшення й спрощення

інтернаціональних зв'язків і контактів. Останніми роками лінгвісти підійшли до усвідомлення Інтернет-простору як нової багатоаспектної галузі функціонування мови [8, 67]. Розширення глобальної мережі Інтернет надає всі умови для інтернаціонального спілкування – від традиційного листування до голосової та відеокommunікації. Єдиною перешкодою на цьому шляху залиша-

ється мовний бар'єр, подолання якого за допомогою традиційного перекладу не розв'язує проблеми повністю, оскільки обсяг перекладів у світі постійно зростає, і навіть збільшення кількості перекладачів не в змозі повністю задовольнити потреби в перекладах. Тотальна комп'ютеризація світу та гонитва за новими потужностями серед розробників, удосконалення й вихід нових версій програмних продуктів, спроби зробити програмне забезпечення максимально сумісним із низкою інших комп'ютерних засобів та програм, інші новинки та винаходи індустрії та технічного прогресу майже щодня виводять на ринок нові вироби, які мають бути описані й перекладені якомога більшою кількістю мов для донесення до кінцевого користувача і збільшення обсягів продажу.

Однією з можливостей подолання мовного бар'єру у спілкуванні є застосування систем машинного перекладу (СМП) як засобу підвищення продуктивності перекладацької праці. Але машини-перекладачі можуть бути лише підмогою в роботі фахівців різних профільів, і не можуть замінити людей-перекладачів. У першу чергу це пов'язано з тим, що в більшості випадків машинний перекладач не може здійснити повністю адекватний переклад з однієї мови на іншу і машинний переклад тексту значно поступається перекладу людиною, потребуючи подальшого опрацювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Ідея машинного перекладу, тобто думка доручити машині роботу з перекладу з однієї природної мови на іншу, налічує до теперішнього часу вже близько п'ятдесяти років існування. Приблизно стільки ж років ведуться науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи з машинного (автоматичного) перекладу в багатьох країнах світу [5, 245]. Так, проблеми створення систем машинного перекладу, починаючи з 1940 року а також стандартна структура та особливості розробки сучасних систем машинного перекладу розглядаються у роботі С.В. Фролова та Д. А. Панькова [9]. Праця І. І. Ревзіна та В. Ю. Розенцвейга присвячена загальним питанням машинного перекладу [7]. У роботі Ю. М. Марчука досліджено методи моделювання СМП та подано розробку алгоритмів машинного перекладу [5]. У статті А. Л. Міщенко описується модель технічної взаємодії пам'яті перекладу, машинного перекладу та постредагування [6]. Дисертацію А. В. Бірюкова присвячено оцінці якості систем машинного перекладу в межах німецько-українського та російсько-українського мовних напрямків [2]. Проте, на нашу думку окремого дослідження потребують критерії оцінки якості машинного перекладу публіцистичних текстів в межах англо-українського перекладу.

Мета пропонованої статті полягає у вивченні ступеню адекватності машинного перекладу та розгляді механізмів, а також в узагальненні проблем, з якими стикаються системи машинного

перекладу для досягнення функціонально-прагматичної адекватності. Ця мета конкретизується в таких **завданнях**: (1) з'ясувати умови досягнення адекватності машинного перекладу; (2) виявити та описати особливості перекладу тексту публіцистичного стилю програмами-перекладачами Pragma 6 та Google Translate на основі аналізу зроблених ними перекладів тексту "EU 'to extend sanctions' against Russia by six months".

Виклад основного матеріалу дослідження.

У зв'язку з тим, що машинний переклад (МП) використовується все частіше і стає доступнішим для широких верств населення, проблема якості перекладу стає актуальнішою. Між тим, навіть самі фірми-виробники СМП відкрито заявляють, що якість машинного перекладу далека від ідеалу і лише в рідкісних випадках машинний переклад є адекватним. Проте, аналізуючи ступінь адекватності перекладу, перш за все необхідно визначити чітку кореляцію понять адекватності і еквівалентності. Отже, переклад незмінно розглядається як спосіб забезпечення спілкування між різномовними комунікантами шляхом відтворення на іншій мові повідомлення, що міститься у вихідному тексті [3, 157-163].

Порівняльне вивчення текстів оригіналу та перекладу може охоплювати різні сторони формальної та змістовної структури таких текстів. Але центральним питанням теорії перекладу залишається всебічний опис змістовних відносин між цими текстами, розкриття понять еквівалентності та адекватності перекладу. В першу чергу завдання перекладача, безсумнівно, полягає у відтворенні змісту оригіналу. Але які критерії правильності вибору мовних засобів для досягнення адекватності перекладу? Це питання вже багато років є ключовим у лінгвістиці. Так В. Н. Комісаров розглядає «еквівалентний переклад» і «адекватний переклад» як поняття неідентичні, які тісно стикаються один з одним. Еквівалентність розуміється ним як смислова спільність, що прирівнює одну до одної одиниці мови. Термін «адекватний переклад», на його думку, має більш широкий сенс і використовується як синонім «гарного» перекладу, тобто перекладу, що забезпечує необхідну повноту міжмовної комунікації в конкретних умовах [4, 112]. О. Д. Швейцер також розмежує поняття еквівалентності та адекватності, зауважуючи, про повну еквівалентність можна говорити лише за умови вичерпної передачі комунікативно-функціонального інваріанту, тобто мова йде про максимальне наближення тексту перекладу до оригіналу, за умови максимальних вимог, які висувуються до перекладу. Вимога адекватності носить оптимальний характер: переклад повинен оптимально відповідати певним комунікативним цілям та завданням [10, 201].

Поняття адекватності залишається одним із центральних у теорії і практиці перекладу. У роботах 50-х - початку 60-х років, закладені

основи сучасної теорії перекладу. Поняття адекватності базувалося на концепції перекладу як повного смислового аналога оригіналу. В рамках даної концепції адекватність перекладу зводилася до категорій семантичних (смилових) повноти і точності, доповнювалася стилістичною еквівалентністю, що включає, зокрема, принцип підпорядкування тексту перекладу функціонально-стилістичним нормам мови перекладу. Така адекватність отримала назву семантико-стилістичної [4, 114].

У 50–60-ті роки перекладацька діяльність отримала новий імпульс у сфері інформаційної практики та теорії комунікації, що сприяло формуванню концепції функціонально-прагматичної адекватності перекладу. Від функціонально-адекватного перекладу потрібна не повна і точна передача всього смислового змісту а також стилістичних особливостей оригіналу, узгоджених з функціонально-стилістичними нормами мови перекладу, але лише коректне відтворення основної комунікативної функції оригіналу, його функціональної «домінанти». Інші властивості перекладу для даного типу адекватності загалом не релевантні.

Щодо адекватності машинного перекладу, то у цьому випадку, на нашу думку, варто керуватися підходом, запропонованим О. Д. Швейцером та Л. С. Бархударовим, які акцентують увагу саме на функціонально-прагматичному аспекті даної категорії [1; 10].

До машинного перекладу, по-перше, звертаються з метою отримати найзагальнішу інформацію про першоджерело, а саме про його жанрову та тематичну співвіднесеність. Зазвичай, реципієнтами перекладу є фахівці у певній галузі, які або не володіють іноземною мовою у достатньому обсязі, або не мають часу щоб опрацювати значну кількість текстів. Як засвідчив аналіз, машинний переклад задовольняє цю вимогу у повному обсязі. У цьому випадку ми маємо стовідсоткову адекватність. Такий тип адекватності ми будемо називати жанрово-тематичною адекватністю [1, 25].

По-друге, машинний переклад потрібен, коли постає необхідність у вирішенні питання, чи є потреба у подальшому працювати з цим текстом. У цьому випадку переклад повинен відтворити основну комунікативну доміанту оригіналу, надати отримувачу більш або менш детальну інформацію про зміст повідомлення, що міститься у першоджерелі [2]. Для виявлення рівня адекватності під час аналізу перекладів актуальним буде звернути увагу на помилки, що їх зробили машинні перекладачі. Такий підхід дозволить визначити, наскільки тип помилки впливає на розуміння тексту перекладу.

По-третє, МП можуть застосовувати перекладачі у своїй професійній діяльності. Одна з головних цілей – отримання еквівалентів термінологічних складових першоджерела для подальшого

редагування усього тексту рідною мовою, що уважасмо семантико-синтаксичною адекватністю, вивчення якої потребує аналізу перекладів на рівнях мови.

Як бачимо, при виявленні ступеню адекватності машинного перекладу на першій план виходить прагматичний фактор орієнтації на реципієнта перекладу та виконання поставлених завдань. Таким чином, адекватність МП визначається нами як адекватність відтворення основної прагматичної функції оригіналу. Тому уважасмо за доцільне зупинитися на типології помилок, які допускають СМП, зокрема Google Translate і Pragma 6 та визначити рівень функціонально-прагматичної адекватності перекладів.

Проблема оцінки якості перекладів є надзвичайно актуальною. Дослідники протягом останніх кількох десятиліть намагаються запропонувати об'єктивні критерії оцінки перекладів замість суб'єктивних вражень рецензентів. Оцінка якості необхідна як в галузі бізнесу для задоволення вимог замовника перекладу, так і в навчальному процесі для перевірки вмінь і навичок студентів. Багато методів оцінки перекладів базуються на аналізі помилок. При визначенні природи перекладацьких помилок дослідники розглядають такі аспекти: (1) розмежування перекладацьких та мовних помилок; (2) створення переліку можливих перекладацьких помилок; (3) відносність природи перекладацьких помилок; (4) необхідність оцінки якості не лише на лінгвістичному, але й на прагматичному рівні [12].

Перекладацькі помилки впливають на передачу змісту тексту-оригіналу в тексті-перекладі, порушують функції перекладу, зв'язність тексту, лінгвістичні та культурно-специфічні умовності. Так, У. Беннет виокремлює чотири основних види перекладацьких помилок: (1) прагматичні, які виникають в результаті неадекватного вирішення прагматичних проблем перекладу; (2) культурні, які є результатом невірної відтворення специфічних культурних умовностей; (3) лінгвістичні, які виникають в результаті неадекватного перекладу мовних структур; (4) текстові, які пов'язані з проблемами перекладу певного тексту [11].

Поруч з теоретичними розробками можна навести приклади практичного застосування аналізу перекладацьких помилок під час оцінки якості перекладів. Зокрема, Американська асоціація перекладачів (ATA) розробила наступні критерії оцінки якості перекладів претендентів на отримання сертифікату цієї організації [15]. При оцінюванні якості перекладу помилки, які впливають на значення тексту оригіналу (тобто перекладацькі помилки), отримують різну кількість балів в залежності від ступеню викривлення значення та наслідків, до яких це викривлення призводить. Так, якщо помилка лише незначним чином впливає на розуміння, вона оцінюється в 1 бал, помилка з мінімальним втручанням в зміст оригіналу отримує 2 бали,

якщо порушення змісту носить обмежений характер – 4 бали.

Нарешті, якщо при всій серйозності помилки текст в цілому все ще є придатним до використання, така помилка отримує 8 балів, якщо ж ні – то 16 балів. Механічні помилки (тобто такі, які можна виявити без звертання до тексту оригіналу і які не впливають на зміст) не відносяться до дуже серйозних і оцінюються в 1 бал, у 2 бали – якщо є очевидною, і у 4 бали, якщо вимагаються певні зусилля для розуміння того, що мається на увазі під помилково вжитим словом.

Наразі існує кілька спеціальних програм, які використовуються для оцінки якості перекладу. Одна з них, SAE J2450 Translation Quality Metric, розроблена Товариством інженерів-автомобілістів. Ця програма здійснює оцінку якості перекладу відповідно до кількості та серйозності помилок в тексті-перекладі порівняно з оригіналом [13, 19-23].

Помилки поділяються на сім типів: (1) некоректне вживання терміну; (2) некоректне значення лексичної одиниці; (3) пропуск; (4) помилки у структурі речення чи узгодженні слів у реченні; (5) некоректне написання слова; (6) пунктуаційні помилки; (7) інші помилки. Помилки стилю не беруться до уваги, так само, як і помилки форматування. Типи помилок в свою чергу поділяються на підкатегорії в залежності від ступеня їхньої серйозності (серйозні або незначні). Кожному типу помилки присвоюється певна кількість балів, і чим меншим є бал, тим менше помилок містить переклад і, відповідно, тим кращою є його якість. Оцінка якості перекладу, яка здійснюється за допомогою вищезгаданої програми, відображає ступінь відносної еквівалентності лінгвістичних елементів тексту-оригіналу та тексту-перекладу, при цьому імпліцитно припускається, що значення є функціонально еквівалентним як в контексті вживання тексту-оригіналу, так і тексту-перекладу.

Подібні припущення виправдовуються тематикою текстів, для оцінки яких створювалася дана програма (передача різними мовами інформації щодо автомобільних послуг), контекстом вживання (виконання операцій, пов'язаних з автомобільними послугами), а також цільовою аудиторією (спеціалісти з обслуговування автомобілів). Проте припущення щодо функціональної еквівалентності, ігнорування кінцевого споживача та контексту вживання при оцінці якості перекладу може виявитися неприйнятним для текстів інших типів, тому використання даної програми для оцінки якості перекладу текстів, не пов'язаних в автомобільною тематикою, вимагає внесення певних змін до програми. Ще одним програмним продуктом, що використовується для оцінки якості перекладу, є LISA QA Model. Остання версія програми LISA QA Model 3.1 налічує 39 категорій помилок, серед яких неправильний переклад, точність, термінологія, мова (граматика, семан-

тика, правопис, пунктуація) тощо. Переклади отримують загальну оцінку задовільно (pass) або незадовільно (fail) в залежності від максимально допустимої кількості набраних балів [14].

На основі викладеного вище пропонується така класифікація перекладацьких помилок: (1) змістові помилки (перекручення інформації, неповнота або надлишковість, неперекладені фрагменти, втрата послідовності викладу); (2) термінологічні помилки (порушення єдності термінології, невідповідність термінів глосарію, словникам, певним галузевим стандартам); (3) мовні помилки (граматичні, лексичні, орфографічні, пунктуаційні); (4) стилістичні помилки (стильова невідповідність дібраних мовних засобів, незв'язність тексту, невідповідність структури речень, усталених фраз певному жанру); (5) культурно-специфічні помилки (нерелевантні посилання на культурні пам'ятки мови перекладу, помилкове відтворення етноспецифічних концептів, цитат, алюзій тощо).

Кожен вид перекладацьких помилок повинен, в свою чергу, оцінюватися, виходячи з їх кількості та ступеня серйозності. Наприклад, мовні помилки можна оцінити за такою схемою:

Переклад демонструє майстерне володіння граматиною, правописом та пунктуацією мови перекладу. Декілька помилок або помилки відсутні взагалі.

Переклад демонструє вміле володіння граматиною, правописом та пунктуацією мови перекладу. Невелика кількість незначних помилок.

Переклад демонструє слабе володіння граматиною, правописом та пунктуацією мови перекладу. Велика кількість незначних помилок.

Переклад демонструє часткову відсутність навичок володіння граматиною, правописом та пунктуацією мови перекладу. Велика кількість помилок.

Переклад демонструє повну відсутність навичок володіння граматиною, правописом та пунктуацією мови перекладу. Велика кількість серйозних помилок [2].

Таким чином, перекладацькі помилки є об'єктивним показником якості перекладу. Гарний переклад повинен містити незначну кількість помилок або не мати їх взагалі. Аналіз перекладацьких помилок було б доцільно використовуватися при підготовці майбутніх перекладачів, адже якщо студенти вмітимуть аналізувати чужі помилки, вони почнуть аналізувати власні та виробляти стратегії, які дозволять уникнути їх в майбутньому.

Для аналізу нами було обрано статтю "EU 'to extend sanctions' against Russia by six months". Шляхом статистичного аналізу було визначено, що найпоширенішими є мовні помилки – близько 55%, стилістичні помилки – 20%, змістові помилки – 15% та термінологічні – 10%. Розглянемо помилки допущені при машинному перекладі за допомогою СМП Pragma 6 та Google Translate більш детально.

Показовим прикладом може слугувати таке речення: *The news was reported by Bloomberg, quoting diplomats involved in discussing the new sanctions, according to Ukrainian online newspaper Ukrainska Pravda* (1).

За допомогою перекладача Pragma 6 отримуємо такий переклад: *Новини був повідомлений Bloomberg, вказуючи дипломатів, залучених в обговорення нових санкцій, згідно з Українською газетою Онлайн-правдою Ukrainska* (3).

З поданого прикладу бачимо викривлення змісту на граматичному та стилістичному рівнях. Фразу *The news was reported by Bloomberg* СМП Pragma 6 відтворила буквально, вдаючись до послівного перекладу: *Новини був повідомлений Bloomberg*. Як наслідок спостерігаємо і наявність граматичних помилок: відсутність узгодження між членами речень та використання пасивного стану дієслова у ТП, що не є характерним для норм сучасної української мови. Структура речення є абсолютно неадаптованою і чужорідною. Те ж саме спостерігаємо при перекладі такої частини речення: *quoting diplomats involved in discussing the new sanctions*. У ТП читаємо: *вказуючи дипломатів, залучених в обговорення нових санкцій*. Буквальний переклад лексичних елементів призводить до термінологічних та стилістичних помилок, оскільки відповідно до норм публіцистичного стилю доцільніше використовувати усталені фрази, на кшталт з посиланням на *дипломатів, близьких до переговорного процесу*. Особливої уваги заслуговує переклад останньої частини речення. Англійське *according to Ukrainian online newspaper Ukrainska Pravda* в українській мові, завдяки перекладачеві Pragma 6, стало справжнім мовним покручем: *згідно з Українською газетою Онлайн-правдою Ukrainska*. Машинний перекладач повністю спотворив текст, перекрутивши зміст повідомлення. Таким чином людина, незнайома з українським газетним виданням не зможе вірно трактувати прочитане. На нашу думку, допущено і стилістичну помилку, замість ужитого слова *газета* доцільно було б скористатися словосполученням *інтернет-видання*.

Значно менше помилок допущено при використанні СМП Google Translate, як-от: *Новина повідомив Bloomberg з посиланням на дипломатів, що беруть участь в обговоренні нових санкцій, відповідно до української інтернет-газета Українська правда* (2).

Як і в попередньому випадку текст характеризується наявністю помилок різного типу. Усупереч чинним граматичним нормам спостерігаємо порушення узгодження між словами. Так само як і Pragma 6, Google ужив лексему *газета*. Проте, варто відзначити і значну позитивну відмінність, за якої СМП Google зберегла підрядну структуру речення, характерну нормам української мови.

Таким чином, в основі процесу перекладу за допомогою Pragma 6 лежить буквальный пере-

клад, тоді як Google Translate зміг адаптувати повідомлення, не спотворивши при цьому основного змісту.

Специфіка публіцистичного стилю, що не повинна на перший погляд викликати жодних проблем, стає очевидною при перекладі речень, в яких присутня своєрідна термінологія. Усупереч чинним нормам української граматики перекладено й таке речення: *West may expand and prolong sanctions against Russia* (1).

Аналізуючи переклад, виконаний за допомогою СМП Pragma 6 ми спостерігаємо низку недоліків, наприклад: *Захід, можливо, розширюється і prolong санкції проти Росії* (3).

Своєрідною проблемою стало відтворення модального дієслова *may*. Як бачимо, автоматичний перекладач обрав словниковий відповідник, нівелювавши модальне значення дієслова, що стало причиною спотворення змісту. Таку ж увагу до себе привернуло неперекладене слово *prolong*. Така стилістична помилка є грубим порушенням норм перекладу. Таким чином, читач отримує повідомлення не в повному обсязі.

Натомість переклад за допомогою Google Translate характеризується докорінними змінами якісного характеру, що проявляється у адаптованості структури українського речення: *Захід може розширити і продовжити санкції проти Росії* (2).

Та на нашу думку, цілком доцільно було б ввести у структуру речення додаткові елементи для створення повноти речення, як-от: *Захід може розширити санкції проти Росії та продовжити термін їх дії*.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Виходячи з результатів аналізу перекладів програмами-перекладачами Google Translate і Pragma 6, можна стверджувати, що сучасні СМП не в змозі досягти семантико-синтаксичної адекватності і перед перекладачем для редагування ТП виникає нагальна потреба звертатися до оригінального тексту. Якість перекладу Google Translate і Pragma 6 приблизно однакова і вони можуть виконувати переклади із стовідсотковим рівнем жанрово-тематичної адекватності. Щодо адекватності інформативності, аналіз помилок засвідчив, що при перекладі програми-перекладачі спотворюють зміст оригіналу на 50% і отриманий переклад не задовольняє у повній мірі вимогам реципієнта в отриманні релевантної інформації.

Найбільш перспективним напрямком розвитку систем машинного перекладу вважаємо вдосконалення підсистем граматичного аналізу та синтезу, а також збільшення обсягу контекстуального охоплення тексту і вдосконалення семантичних ланцюжків з метою більш точного підбору значень слів. Для теорії машинного перекладу найактуальнішим питанням сучасних та подальших наукових розвідок залишається оцінка його якості, ще більшою мірою – дослідження

його хиб та недоліків з метою винайдення нових, нестандартних підходів до вирішення чинних проблем. З іншого боку, навіть найповніша оцінка не позбавлена небезпеки відсутності якоїсь специфічної вимоги, властивої для конкретного користувача в його професійному оточенні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода. М. : Междунар. отношения, 1975. 238 с.
2. Бірюков А.В. Оцінка якості машинного перекладу: автореф. ... канд. філол. наук: 10.02.16. К., 2008. 17 с.
3. Каде О. Проблемы перевода в свете теории коммуникации. Проблемы теории перевода в зарубежной лингвистике. М. : МГУ, 1978. 473 с.
4. Комиссаров В. Н. Слово о переводе. М. : Международные отношения, 1973. 215 с.
5. Марчук Ю.Н. Компьютерная лингвистика : учеб. пособие. М. : Восток-Запад, 2007. 319 с.
6. Міщенко А.Л. Машинний переклад у контексті сучасного науково-технічного перекладу. *Вісник ХНУ*. № 1051, 2013. С. 172-180.
7. Ревзин И.И., Розенцвейг В.Ю. Основы общего и машинного перевода. М. : Высшая школа, 1964. 255 с.
8. Сітко А., Струк І. Перекладацька неточність у перекладі фахового контенту веб-сайтів. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах* : зб. наук. праць. К. : Університет «Україна», 2018. Вип. 37. С. 67–74.
9. Фролов С.В., Паньков Д.А. Проблемы построения систем машинного перевода. *Вопросы современной науки и практики*. Университет им. В.И. Вернадского. № 1(11). 2008. Том 2. С. 127-131.
10. Швейцер А.Д. Теория перевода: проблемы, аспекты. М. : Наука, 1988. 214 с.
11. Bennett W.S., Slocum J. The LRC Machine Translation System. *Computational Linguistics*. N.Y. Pinguine Publisher, 1985. 221 p.
12. Hutchins J. The origins of the translator's workstation. *Machine Translation*. California : Rolan House, 1997. 222 p.
13. Kushima H. *Machine Translation Systems*. N.Y.: Computer Quarterly, 1986. P. 19-23.
14. Nirenburg S. *The Structure of Interlingua in TRANSLATOR in Machine Translation: Theoretical and Methodological Issues*. N.Y.: Cambridge University Press, 1987. 442 p.
15. Watson J. *Status of Machine Translation (MT) Technology*. U.S. Government Printing Office, 1990. 248 p.

REFERENCES

1. Barhudarov L.S. (1975). *Yazyk i perevod. Voprosy obshchey i chastnoi teorii perevoda* [Language and translation. Problems of General and Partial Translation Theory]. M.: Mezhdunar. otnosheniya [in Russian].
2. Biryukov A.V. (2008). *Otsinka yakosti mashynnoho perekladu* [The Evaluation of Machine Translation Quality]. K.: avtoref. dys....kand. filol. nauk: 10.02.16 [in Ukrainian].
3. Kade O. (1978). *Problemy perevoda v svete teorii kommunikatsii. Problemy perevoda v zarubezhnoi lingvistike* [Translation problems within the communication theory. Translation problems in foreign linguistics]. M.: MGU [in Russian].
4. Komissarov V.N. (1973). *Slovo o perevode* [The word about translation]. M.: Mezhdunar. otnosheniya [in Russian].
5. Marchuk Yu. N. (2007). *Kompyuternaya lingvistika* [Computer linguistics]. M.: Vostok-Zapad [in Russian].
6. Mishchenko A. (2013). *Mashynnyi pereklad u konteksti suchasnoho naukovu-tehnichnoho perekladu* [Machine Translation within the Context of Modern Translation in Science and Technology]. *Visnyk HNU*. № 1051 [in Ukrainian].
7. Revzin I.I., Rozentsveig V.Yu. (1964). *Osnovy obshchego i mashynnoho perevoda* [The bases of general and machine translation]. M.: Vysshaya shkola [in Russian].
8. Sitko A., Struk I. (2018). *Perekladatska netochnist' u perekladi fahovoho kontentu web-saitiv* [Inaccuracies in the websites translation]. *Humanitarna osvita v tehnychnykh vyshchyyh navchal'nykh zakladakh*. K. : universytet "Ukraina". Vyp. 37 [in Ukrainian].
9. Frolov S.V., Panykov D.A. (2008). *Problemy postroeniya sistem mashynnoho perevoda* [Problems of Designing Systems for Machine Translation]. *Voprosy sovremennoy nauki i praktiki*. Universytet im. V.I. Vernadskogo, №1(11). Tom 2 [in Russian].
10. Shveytser A.D. (1988). *Teoria perevoda: problem, aspekty* [The theory of translation: problems and aspects]. M.: Nauka [in Russian].
11. Bennett W.S., Slocum J. (1985). *The LRC Machine Translation System*. *Computational Linguistics*. N.Y. Pinguine Publisher [in English].
12. Hutchins J. (1997). *The origins of the translator's workstation*. *Machine Translation*. California : Rolan House [in English].
13. Kushima H. (1986). *Machine Translation Systems*. N.Y.: Computer Quarterly [in English].
14. Nirenburg S. (1987). *The Structure of Interlingua in TRANSLATOR in Machine Translation: Theoretical and Methodological Issues*. N.Y.: Cambridge University Press [in English].
15. Watson J. (1990). *Status of Machine Translation (MT) Technology*. U.S. Government Printing Office [in English].

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. EU 'to extend sanctions' against Russia by six months. URL :<https://www.bbc.com/news/world-europe-33171038>
2. Google Translate English to Ukrainian. URL: <https://translate.google.com.ua/en/uk/west-may-expand-and-prolong-sanctions-against-russia.html>
3. Pragma 6. URL : <http://m.translate.ua/uk>

FUNCTIONAL AND PRAGMATIC ADEQUACY OF JOURNALISTIC STYLE TEXTS TRANSLATION APPLYING MACHINE TRANSLATION SYSTEMS

Goodmanian Arthur Grantovych

*Doctor of Philological Sciences, Professor,
Vice-rector,
National Aviation University
Av. Kosmonavta Komarova, 1, Kyiv, Ukraine*

Sitko Alla Vasylivna

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of English Philology and Translation,
National Aviation University
Av. Kosmonavta Komarova, 1, Kyiv, Ukraine*

Struk Iryna Vasylivna

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of English Philology and Translation,
National Aviation University
Av. Kosmonavta Komarova, 1, Kyiv, Ukraine*

The article sets out to provide a comprehensive description of machine translation quality evaluation of written texts, as the problem of investigation of the translation applying machine translation systems remains still open. This deals not only with different views of translators on the given question, but also with great quantity of factors, which influence its decision. The main methods of estimating the quality are described and analyzed. Taking into account the "weight" of a specific mistake and its influence on the general quality, a specific approach to the estimation of electronic translation machines of translation is suggested.

It focuses on the analysis of the efficiency of applying machine translation systems for increasing the productivity of translation work with English and Ukrainian. For this purpose, the analysis of machine translation mistakes is carried out, possible causes of their appearing are defined and sometimes the ways of their elimination are suggested. It was determined that the machine translation systems do not satisfy the quality defined requirements which were stated in the article. Nevertheless, it allows the translator to save time if a draft machine translation is used for making a qualitative manual translation. The detailed analysis of machine translation mistakes makes it possible to identify erroneous solutions of the developers and ascertain possible ways of their elimination.

It was found that the "Google Translate" system does a more qualitative translation in the English→Ukrainian translation direction. The worst stage of translating in all systems is their automatic analysis. It was determined that the majority of mistakes is observed at lexical and contextual levels.

Key words: machine translation, evaluation, machine translation system, user's dictionary, quality.